

FremSAT den 3. oktober 2019 af udenrigsministeren (Jeppe Kofod)

Forslag til folketingsbeslutning
om danske militære bidrag til Operation Barkhane

Folketinget meddeler sit samtykke til, at danske militære bidrag stilles til rådighed for den fransk-ledede militære indsats i Sahel-regionen, Operation Barkhane.

Bemærkninger til forslaget

I. Sikkerhedssituationen i Sahel-regionen er forværret de seneste par år. Regionen, bestående af bl.a. Burkina Faso, Mali, Mauretaniens, Niger og Tchad, er præget af udbredelse af terrorgrupper og voldelig ekstremisme, grænseoverskridende organiseret kriminalitet samt af konflikter mellem forskellige etniske grupper og lokalsamfund. Desuden er regionen transitområde for irregulær migration fra Vestafrika til Europa, især via Libyen. Mali er ligeledes et væsentligt oprindelsesland for irregulære migranter. Ikke mindst på grund af den ustabile situation i Libyen er Sahel-regionen blevet en del af Europas sydlige næringsområde. Stabilitet og positiv udvikling i regionen er derfor af væsentlig udenrigspolitisk interesse for Europa og Danmark.

Trods stor international og regional civil og militær tilstedeværelse i regionen har terrorgrupper affilieret til Al Qaeda og ISIL øget deres aktivitet i regionen med jævnlige angreb på FN's fredsbevarende mission i Mali (MINUSMA), de nationale styrker og civilbefolkningen. Porøse grænser og udbredt fravær af statslige strukturer i store dele af Mali og Burkina Faso betyder, at terrorgrupperne har et stort geografisk spillerum. Dertil kommer de nationale sikkerheds- og forsvarsstyrkers begrænsede kapacitet. Den ustabile situation, der længe har præget Mali, har nu også fået fodfæste i Burkina Faso og har i nogen grad bredt sig til flere af Vestafrikas kyststater. I Burkina Faso opleves jævnligt terrorangreb samt blodige konflikter mellem forskellige befolkningsgrupper med den afledte konsekvens, at op mod 2.000 skoler har måttet lukke, mens antallet af internt fordrevne er væsentligt forøget til ca. 288.000 mennesker siden starten af 2019.

Landene i Sahel-regionen er blandt verdens absolut fattigste og er præget af høj befolkningstilvækst, ungdomsarbejdsløshed, svage statslige institutioner og vanskelige klimatiske forhold. Klimaforandringerne er særligt udtalte i Sahel-regionen, hvor temperaturstigningerne forventes at være højere end det globale gennemsnit, hvilket kan medføre alvorlige konsekvenser for fødevarer sikkerheden i regionen. En fortsat forværret sikkerhedssituation i Sahel-regionen vil fastlåse mulighederne for forbedrede levevilkår for befolkningerne, og være en potentielt afgørende årsag til øget irregulær migration.

II. Operation Barkhane er en fransk-ledet militær operation, der blev indledt i 2014, og som har til formål at bekæmpe terrorisme i Sahel-regionen. Operationen består p.t. af omkring 4.500 franske soldater, og der indgår desuden på nuværende tidspunkt bidrag fra Storbritannien (helikopterbidrag) og Estland (bevogtningsbidrag). Operation Barkhanes operationsområde dækker Burkina Faso, Mali, Mauretaniens, Niger og Tchad. Operationens aktiviteter i Mali gennemføres ofte i samarbejde med maliske sikkerhedsstyrker, ligesom Operation Barkhane har ydet støtte til G5 Sahel Fællesstyrken, der blev etableret af Sahel-landene Burkina Faso, Mali, Mauretaniens, Niger og Tchad i 2017, bl.a. med det formål at bekæmpe organiseret kriminalitet og terrorisme i landenes grænseområder.

III. Efter konflikten i Mali brød ud i 2012 har Danmark støttet de internationale militære indsatser i Mali og den bredere Sahel-region. I 2013 støttede Danmark den tidligere franske Operation Serval (Operation Barkhanes forgænger) med et C-130J-transportfly, jf. folketingsbeslutning B 49 af 15. januar 2013. Danmark har støttet MINUSMA med et C-130J-transportfly i henholdsvis 2014 og 2017, med op til ca. 30 stabsofficerer til missionens hovedkvarter i Bamako og efterretningsanalysecelle, ASIFU (All Sources Information Fusion Unit) og med et specialoperationsstyrkebidrag i 2016, jf. folketingsbeslutning B 28 af 19. december 2013 og folketingsbeslutning B 26 af 17. november 2015. Yderligere var en dansk generalmajor udsendt som styrkechef for MINUSMA i 2015-2016. På nuværende tidspunkt er tre danske stabsofficerer udsendt til MINUSMA. Der fremsættes separat beslutningsforslag om danske militære bidrag til MINUSMA.

De danske militære bidrag indgår som elementer i et bredt og samtænkt udenrigs-, sikkerheds-, udviklingspolitisk og humanitært engagement i Sahel-regionen. Det omfatter således langsigtede udviklingsindsatser med regionale stabiliseringsindsatser og bidrag til regionale og internationale operationer. Formålet er at bidrage til at mindske skrøbelighed og sikre udvikling i regionen for at imødegå og forebygge de bagvedliggende årsager til ustabilitet og konflikt.

I efteråret 2018 lancerede Danmark et nyt regionalt freds- og stabiliseringsprogram for Sahel-regionen under Freds- og Stabiliseringsfonden med et samlet budget på ca. 120 mio. kr. for perioden 2018-2021. Programmet er i særlig grad målrettet Burkina Faso, Mali og Niger, men indeholder også mere regionalt fokuserede tiltag, som eksempelvis støtte til den regionale G5 Sahel Fællesstyrke. Under programmet er der bl.a. fokus på menneskerettigheder og tillid mellem lokalbefolkningen og sikkerhedsstyrkerne i Sahel-regionen og på styrkelse af retssektoeren gennem mæglings- og forebyggelsesindsatser. Der er også fokus på at forbedre sikkerhed og stabilitet, bl.a. gennem udsendelse i kortere perioder af personel fra Forsvaret og Hjemmeværnet, til træning og uddannelse af lokale sikkerhedsstyrker.

IV. Der anmodes om Folketingets samtykke til udsendelse af danske militære bidrag til Operation Barkhane. Konkret drejer det sig om følgende bidrag:

- Udsendelse af et transporthelikopterbidrag med mandskab fra december 2019 og 12 måneder frem til Operation Barkhane. Bidraget vil omfatte to EH101-helikoptere og op til ca. 70 personer til indsættelse i missionsområdet (Burkina Faso, Mali, Mauretaniens, Niger og Tchad), samt et reservestel. Bidraget vil overordnet bestå af besætninger og støttepersonel. Helikopterne planlægges placeret i Gao i det østlige Mali i en fransk lejr. Opgaverne for transporthelikopterbidraget vil omfatte transport af tropper og materiel indsat i rammen af Operation Barkhane samt styrker, som Operation Barkhane støtter, herunder G5 Sahel Fællesstyrken. Opgaverne kan desuden inkludere rekognoscering af ruter for at tilvejebringe

information. Bidraget vil kunne indsættes i hele Operation Barkhanes operationsområde, men der er forventning om, at Mali vil udgøre det primære operationsområde for det danske helikopterbidrag.

- Udsendelse af 1-2 stabsofficerer til Operation Barkhanes hovedkvarterer i operationsområdet. Det vil samtidig give mulighed for at følge operationens aktiviteter.

I perioder med behov for støtte til lejropbygning, serviceeftersyn, hjemtagelse m.v. vil bidragene midlertidigt kunne være større.

Cyberkapaciteter vil endvidere kunne indgå i den danske militære indsats.

De danske militære bidrag vil gennemføre aktiviteter inden for rammerne af operationsplaner og magtanvendelsesdirektiver gældende for Operation Barkhane.

V. Det folkeretlige grundlag for de danske militære bidrag til Operation Barkhane er et samtykke fra Mali og i givet fald de øvrige stater i operationsområdet. Det danske bidrag vil være underlagt folkeretten, herunder den humanitære folkeret.

Om sammenhængen mellem MINUSMA og Operation Barkhane bemærkes, at teksten til FN-resolutionerne, der hjemler MINUSMA's mandat, har budt de franske styrkers bidrag velkommen. Som en del af FN's Sikkerhedsrådsresolution 2480 pålægges MINUSMA at gennemføre regelmæssige møder med de øvrige missioner med henblik på at sikre koordination og informationsudveksling. Desuden autoriserer resolutionen de franske styrker til efter anmodning fra FN's generalsekretær at anvende magt til støtte for MINUSMA, når MINUSMA er under umiddelbar og alvorlig trussel.

VI. Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) vurderer, at det er meget sandsynligt, at sikkerhedssituationen i det nordlige og centrale Mali på kort til mellemlangt sigt bliver yderligere forringet. Det vil forventeligt medføre flere angreb mod FN-missionen i Mali (MINUSMA) og de maliske sikkerhedsstyrker samt uro, der vil komme stadigt tættere på hovedstaden Bamako. Det er meget sandsynligt, at sikkerhedssituationen i det nordlige og østlige Burkina Faso i 2020 bliver yderligere forringet. Det vil forventeligt medføre flere angreb mod Burkina Fasos sikkerhedsstyrker samt uro, der vil komme stadigt tættere på hovedstaden Ouagadougou. På kort til mellemlang sigt er det meget sandsynligt, at militante islamister vil planlægge angreb mod vestlige mål og planlægge bortførelser af vesterlændinge i regionen, primært Mali, Burkina Faso og Niger.

FE vurderer, at danske styrker, der støtter de franske operationer, vil være attraktive mål for angreb fra militante islamister. Militante islamister har siden 2013 bevist, at de har både kapacitet til og intention om at angribe internationale styrker, der er til stede i Mali. Militante islamister, herunder

grupper affilieret med Al Qaeda og ISIL, har ved flere lejligheder officielt erklæret, at de fortsat vil gennemføre angreb mod franske styrker, MINUSMA, lokale styrker samt vestlige styrker, der støtter de franske operationer. Således gennemfører militante islamister fortsat planlægning og angreb i store dele af det nordlige og centrale Mali.

FE vurderer, at truslen fra terror i Mali, Burkina Faso og Niger er HØJ. Sikkerhedssituationen i det nordlige og østlige Burkina Faso har udviklet sig kritisk gennem 2018-2019. De militante islamisters succes med ekspansionen i det centrale Mali har givet dem bedre muligheder for at gennemføre angreb ind i det nordlige, centrale og østlige Burkina Faso. FE vurderer, at militante islamister fortsat har intention og kapacitet til at gennemføre større og komplekse terrorangreb i Burkina Faso, herunder i hovedstaden Ouagadougou. Det er sandsynligt, at militante islamister løbende planlægger angreb og bortførelser mod vestlige mål i landet.

FE vurderer, at truslen fra improviserede sprængladninger (IED'er) i Mali generelt er HØJ. IED'er udgør en høj trussel mod maliske og internationale militære enheder i det nordlige og centrale Mali. Militante islamister har siden 2013 kontinuerligt gennemført IED-angreb mod den maliske hær og udenlandske styrker i Mali. Det er sandsynligt, at antallet af IED-angreb i den centrale del af Mali vil stige i 2020.

VII. Da de danske militære bidrag vil indgå i indsatser, hvor der kan blive tale om anvendelse af militære magtmidler, forelægges sagen for Folketinget under henvisning til grundlovens § 19, stk. 2, med anmodning om, at Folketinget giver sit samtykke til udsendelse af de danske bidrag.

VIII. Regeringen vil løbende vurdere de danske bidrags sammensætning med henblik på at sikre effektiv opgaveløsning. Såfremt det skulle vise sig hensigtsmæssigt at genudsende, væsentligt justere eller væsentligt forlænge bidragene, eller såfremt der skulle ske væsentlige ændringer i forhold til de i afsnit IV beskrevne opgaver eller operationsområder, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn herom eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.

IX. Meromkostninger forbundet med bidragene estimeres af Forsvaret til at udgøre op til ca. 240 mio. kr. for perioden 2019-2021 fordelt med hhv. 238 mio. kr. for helikopterbidraget til Operation Barkhane i 2019-2021 og ca. 2 mio. kr. til udsendelse af stabsofficerer til Operation Barkhane i 2020-2021. Der knytter sig visse usikkerheder til vurderingen af meromkostningerne for helikopterbidraget til Operation Barkhane, idet disse afhænger af operationsmønster, vedligeholdelsesprofil under indsættelse i Operation Barkhane samt efterfølgende vedligeholdelse i Danmark. Meromkostninger til udsendelserne finansieres af Forsvarsministeriets reserve til internationale operationer.